

## TEBLİĞ

Sermaye Piyasası Kurulundan:

**ARACI KURUMLARIN SERMAYELERİNE VE SERMAYE YETERLİLİĞİNE  
İLİŞKİN ESASLAR TEBLİĞİNDE DEĞİŞİKLİK  
YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ  
(Seri: V, No: 135)**

**MADDE 1** – 26/6/1998 tarihli ve 23384 sayılı mükerrer Resmî Gazete’de yayımlanan Aracı Kurumların Sermayelerine ve Sermaye Yeterliliğine İlişkin Esaslar Tebliği’nin (Seri:V, No:34) 4 üncü maddesine aşağıdaki ikinci fıkraya eklenmiş, mevcut ikinci fıkranın ilk cümlesinde yer alan “Seri: V, No:125 sayılı Kaldıraçlı Alım Satım İşlemleri ve Bu İşlemleri Gerçekleştirebilecek Kurumlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğin 2 nci maddesinin (a) bendi kapsamında faaliyette bulunan” ibaresi yürürlükten kaldırılmış ve bu fıkraya üçüncü fıkraya olarak teselsül ettirilmiş ve bu fıkradan sonra gelmek üzere aynı maddeye aşağıdaki dördüncü fıkraya eklenmiştir.

“Bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (3) numaralı alt bendi çerçevesinde yapılacak finansal duran varlıklarla ilgili hesaplamalarda Borsa İstanbul A.Ş. ve İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.’nde sahip olunan payların nominal tutarları kadar olan bölümü indirime konu edilmez.”

“Bu madde uyarınca sermaye yeterliliği tabanı olarak hesaplanan tutar; bu Tebliğin 7 nci maddesinin birinci fıkrası uyarınca belirlenen asgari özsermaye tutarlarının %60’ından düşük olamaz.”

**MADDE 2** – Aynı Tebliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ile ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“d) Borsalarda ve teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem gören türev araç sözleşmeleri:

Borsalarda ve teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem gören vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile diğer türev araçlar, değerlendirme günündeki uzlaşma fiyatı veya takas kurumunca belirlenen diğer göstergeler esas alınarak; bu şekilde bir fiyat veya göstergenin bulunmaması halinde, piyasalarda oluşan ağırlıklı ortalama fiyat; böyle bir fiyatın bulunmaması halinde söz konusu sözleşmelerin en son işlem gördüğü günde oluşan ağırlıklı ortalama veya uzlaşma fiyatı; değerlendirme gününden önceki 5 iş günü içinde yukarıda belirtilen şekilde bir fiyatın elde edilememesi halinde rayiç bedel dikkate alınarak; borsalarda ve teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem görmeyen vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile diğer türev araçlar için ise Kurulun muhasebe standartları uyarınca belirlenen değer ile,”

“Bu maddede değerlendirme hükmü getirilmemiş varlıklar veya yükümlülükler, Kurulun muhasebe standartlarında yer alan esaslar çerçevesinde değerlemeye tabi tutulur. Sermaye yeterliliği tabanı hesaplamalarında indirilen kalemler, bu Tebliğde ve Kurulun muhasebe standartlarında yer alan hükümler çerçevesinde değerlemeye tabi tutulmayabilir.”

**MADDE 3** – Aynı Tebliğin 7 nci maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

**MADDE 4** – Aynı Tebliğin 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

**MADDE 5** – Aynı Tebliğin 11 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi ile ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“c) Kurulumuzun sermaye piyasası araçlarının kredili alım, açığa satış ile ödünç alma ve verme işlemleri ile ilgili düzenlemeleri uyarınca belirli bir anda kullandıkları kredilerin toplam tutarı ile müşterileri ve/veya kendi hesaplarına açığa sattıkları hisse senetlerinin değerinin toplamı, özsermayenin 4 katı, bir müşteriye açılacak kredi tutarı ise özsermayenin %30’u olarak uygulanır.”

“Şu kadar ki bu aracı kurumlar devir ve birleşmeyi takiben birinci fıkrada belirtilen şartlardan yararlanabilirler. Ancak, bu şartların devamı için hukuken devir ve birleşmenin tamamlandığı tarihi izleyen bir yıl sonunda, 4.500.000 TL tutarında özsermayeye, iki yıl sonunda 9.000.000 TL tutarında özsermayeye sahip olmaları zorunludur. 9.000.000 TL tutarında özsermayeye sahip olan aracı kurumlar için de yukarıdaki (a), (b) ve (c) bendlerinde belirtilen hükümler uygulanır.”

“4.500.000 TL tutarında özsermayeye sahip olan aracı kurumlar için, bu maddenin (a) bendindeki pozisyon riski oranı %1, (b) bendindeki borçlanma sınırı 20 kat, (c) bendindeki belirli bir anda kullandıkları kredilerin toplam tutarı ile müşterileri ve/veya kendi hesaplarına açığa sattıkları hisse senetlerinin değerinin toplam tutarına ilişkin oran 3 kat, bir müşteriye açılacak kredi tutarı ise özsermayenin %20’si olarak uygulanır.”

**MADDE 6** – Aynı Tebliğin 13 üncü maddesinin ikinci fıkrasına “vadeli işlem sözleşmeleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile diğer türev araçlar,” ibaresi eklenmiştir.

**MADDE 7** – Aynı Tebliğin 14 üncü maddesinin altıncı fıkrasına “vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinde” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve diğer türev araçlarda” ibaresi eklenmiştir.

**MADDE 8** – Aynı Tebliğin 16 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

**“Türev araç sözleşmelerinde pozisyon riski**

**MADDE 16** – Aracı kurumların türev araç sözleşmelerindeki pozisyonları ile ilgili olarak bu maddede

belirtilen şekilde pozisyon riski hesaplanır.

a) Borsalarda ve teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem gören vadeli işlem sözleşmeleri, kısa pozisyon opsiyon sözleşmeleri ve diğer türev araç sözleşmeleri için takas kurumuna verilmiş teminatlar kadar,

b) Borsalarda ve teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem görmeyen vadeli işlem sözleşmeleri ve diğer türev araç sözleşmeleri için, sözleşmeye dayanak teşkil eden varlık veya göstergelerin cari değerleri üzerinden bu Tebliğin 1 numaralı ekinde söz konusu varlıklar için öngörülen oranlar uygulanmak suretiyle, pozisyon riski hesaplanır.

Birinci fıkrada belirtilmeyen kısa ve uzun pozisyon opsiyon sözleşmelerinde, sözleşmeye konu varlıkların cari değerinin opsiyonun deltası ile çarpılması suretiyle bulunan tutar üzerinden ilgili varlıklar için bu Tebliğin 1 numaralı ekinde öngörülen oranda pozisyon riski hesaplanır. Şu kadar ki, uzun pozisyon opsiyon sözleşmeleri için hesaplanan pozisyon riski, opsiyonun priminden daha fazla olamaz.

Varantların pozisyon riski karşılığı opsiyonlarla ilgili hükümler esas alınarak hesaplanır.

Vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile diğer türev araçlarla ilgili olarak bu Tebliğde öngörülen şekilde net pozisyon hesaplaması yapılabilir. Bu hesaplamalarda, vadeli işlem sözleşmesi ile diğer türev araç sözleşmelerine konu olan varlıkların cari değeri; opsiyon sözleşmelerine konu varlıkların ise cari değerinin delta oranları ile çarpılması suretiyle bulunan tutarı dikkate alınır.”

**MADDE 9** – Aynı Tebliğin 21 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “belgeleri” ibaresi “payları” olarak değiştirilmiştir.

**MADDE 10** – Aynı Tebliğin 25 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Aracı kurumlar, bu Tebliğde öngörülen risk karşılığını, bu Tebliğin 1 numaralı ekinde yer alan Risk Karşılıkları Hesaplama Tablosunu; özsermaye ve sermaye yeterliliği tabanı yükümlülüğünü, Tebliğin 2 numaralı ekinde yer alan Sermaye Yeterliliği Tabanı Hesaplama Tablosunu; likidite yükümlülüğünü Tebliğin 3 numaralı ekinde yer alan Likidite Yükümlülüğü Hesaplama Tablosunu; döviz kuru riskini Tebliğin 6 numaralı ekinde yer alan Döviz Kuru Riski Hesaplama Tablosunu kullanarak hesaplarlar. Bu tablolar bu Tebliğe ve bu Tebliğin 4 numaralı ekindeki açıklamalara uygun olarak hazırlanır.”

**MADDE 11** – Aynı Tebliğin 28 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Tebliğ’de” ibareleri “Tebliğin 4 üncü maddesinin son fıkrası ile 8 inci maddesinde” olarak değiştirilmiş ve aynı fıkrada yer alan “aşgari” ibareleri yürürlükten kaldırılmıştır.

**MADDE 12** – Aynı Tebliğin 32 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “İMKB” ibaresi “İstanbul” olarak değiştirilmiştir.

**MADDE 13** – Aynı Tebliğin EK-4’ünün açıklamalar kısmında yer alan “IV. Değerleme İlkeleri” başlıklı bölümünün “C. Diğer Varlıklara İlişkin Değerleme Hükümleri” alt başlığının birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Borsalarda işlem gören vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile diğer türev araçlar da bu Tebliğde belirtilen şekilde cari fiyatlar dikkate alınarak değerlemeye tabi tutulur. Cari fiyat olarak ilgili borsada oluşan uzlaşma fiyatlarının esas alınması gerekmektedir. Borsada işlem görmeyen vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile diğer türev araçlar Kurulun muhasebe standartlarında yer alan esaslar çerçevesinde belirlenen değer ile değerlendirilir. Borsalarda işlem görmeyen türev araç sözleşmelerinde de net pozisyon hesaplaması yapılabilir.”

**MADDE 14** – Aynı Tebliğin EK-4’ünün açıklamalar kısmında yer alan “V. Yükümlülükler” başlıklı bölümünün “B. Sermaye yeterliliği tabanı yükümlülüğü” alt başlığının birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve diğer fıkralar yürürlükten kaldırılmıştır.

“Sermaye yeterliliği tabanı, bu Tebliğe göre hesaplanan özsermayeden Tebliğin 4’üncü maddesinde belirtilen bazı likit olmayan varlıklar ile sermaye çıkışı niteliğindeki kalemlerin indirilmesi suretiyle bulunmaktadır. Bu şekilde bulunan sermaye yeterliliği tabanı tutarının; risk karşılığı ve değerlendirme gününden önceki üç aylık faaliyet giderleri kalemlerinin herhangi birinden (bunların toplamından değil) az olmaması gerekmektedir. Dolayısıyla, aracı kurumun risk karşılığında ve değerlendirme gününden önceki üç aylık faaliyet giderinden hangisi büyükse söz konusu tutar, aracı kurumun sermaye yeterliliği tabanı yükümlülüğü olmaktadır. Ayrıca son üç aylık faaliyet gideri; sene başından itibaren söz konusu ayların sonu itibarıyla oluşan kümülatif faaliyet giderleri toplamını değil, yalnızca bu aylar içinde oluşan faaliyet giderleri toplamını kapsamaktadır.”

**MADDE 15** – Aynı Tebliğin EK-4’ünün açıklamalar kısmında yer alan “VII. Risk Karşılığı” başlıklı bölümünün “A. Pozisyon riski ve net pozisyon” alt başlığının ikinci fıkrasında yer alan “belgeleri” ibaresi “payları” olarak değiştirilmiş ve “vadeli işlem sözleşmeleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile diğer türev araçlar” ibaresi eklenmiştir.

**MADDE 16** – Aynı Tebliğin EK-4’ünün açıklamalar kısmında yer alan “VII. Risk Karşılığı” başlıklı bölümünün “A. Pozisyon riski ve net pozisyon” alt başlığının “2. Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşmelerinde Pozisyon Riski” olan başlığı “Türev Araç Sözleşmelerinde Pozisyon Riski” olarak değiştirilmiş ve bu başlığın ilk fıkrasının ilk cümlesinde “ve opsiyon sözleşmeleri (OS)” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile diğer türev araç sözleşmeleri” ibaresi eklenmiştir. Aynı başlığın dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Pozisyon riski hesaplamaları yaparken türev araç sözleşmeleri borsalarda işlem görsün veya görmesin cari değerleri ile dikkate alınmaktadır. Ancak özsermaye hesaplamalarında sadece borsalarda işlem görenler cari değeri ile diğerleri Kurulun muhasebe standartları uyarınca değerlemeye tabi tutulmalıdır.”

**MADDE 17** – Aynı Tebliğin 2 nolu eki, ekteki şekilde değiştirilmiştir.

**MADDE 18** – Aynı Tebliğe 6 nolu ek, ekteki şekilde eklenmiştir.

**MADDE 19** – Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

**MADDE 20** – Bu Tebliğ hükümlerini Sermaye Piyasası Kurulu yürütür.

**Ekler için tıklayınız**

## Sermaye Yeterliliği Tabanı Hesaplama Tablosu

No	İşlem	Tutar
1	Özsermaye	X
2	İndirimler (Tebliğin 4'üncü maddesi uyarınca)	(X)
	Maddi Duran Varlıklar (md.4/a-1)	(X)
	Maddi Olmayan Duran Varlıklar (md.4/a-2)	(X)
	Finansal Duran Varlıklar (md.4/a-3)	(X)
	Diğer Duran Varlıklar (md.4/a-4)	(X)
	İlişkili Kişi ve Kurumlardan Alacaklar (md.4/b)	(X)
3	Sermaye Yeterliliği Tabanı	(1-2)
4	Risk Karşılığı	X
	Pozisyon riski	X
	Karşı taraf riski	X
	Yoğunlaşma riski	X
	Döviz kuru riski	X
5	Son Üç Aylık Faaliyet Giderleri	X
6	Toplam Borçlar	X
7	Gerekli Asgari Özsermaye	X
8	Sermaye Yeterliliği Tabanı Fazlası (veya Açığı)	(3-4), (3-5),
9	Asgari Özsermaye Fazlası (veya Açığı)	(1-7)
10	Toplam Borçlar/Sermaye Yeterliliği Tabanı	(6/3)
11	Sermaye Yeterliliği Tabanı/ Gerekli Asgari Özsermaye	(3/7)
12	Sermaye Yeterliliği Tabanı- Gerekli Asgari Özsermaye*%60	(3-(7*%60))

“ EK/6

## DÖVİZ KURU RİSKİ BİLDİRİM TABLOSU

DÖNEM : ... / ... / ...  
( Milyon TL )

Tablo 6.1. Aracı kurumun kaldıraçlı işlemlerle ilgili olarak müşterilere karşı aldıkları pozisyonlar							
İŞLEM TÜRÜ	HACİM	FİYAT	TÜR	EUR	USD	TRY	....
USDTRY			UZUN		+XXXX	-YYYYY	
USDTRY			KISA		-ZZZZZ	+TTTT	
EURTRY			UZUN				
EURTRY			KISA				
XAGUSD			UZUN				
XAGUSD			KISA				
.....							
NET TOPLAM 1							

Tablo 6.2. Aracı kurumun kaldıraçlı işlemlerle ilgili olarak riskten korunma amaçlı likidite sağlayıcı nezdinde aldığı pozisyonlar							
İŞLEM TÜRÜ	HACİM	FİYAT	TÜR	EUR	USD	TRY	....
USDTRY			UZUN				
USDTRY			KISA				
EURTRY			UZUN				
EURTRY			KISA				
XAGUSD			UZUN				
XAGUSD			KISA				
.....							
NET TOPLAM 2							

**“Tablo 6.3. İşlemlerin Toplamı**

	EUR	JPY	USD	TRY	....
NET TOPLAM 1	A				
NET TOPLAM 2	B				
Kaldıraçlı İşlemler Dışındaki Türev İşlemlerden Pozisyonlar	C				
Spot Pozisyonlar (Net)	D				
NET Pozisyon	A+B+C+D				
TL Cinsinden Net pozisyon	(A+B+C+D)*Kur				

Toplam Uzun (net açık uzun)	E
Toplam Kısa (net açık kısa)	F

**Tablo 6.4. Döviz kuru riski hesaplama tablosu**

SERMAYE YETERLİLİĞİ TABANI	TABANIN %2 Sİ	DÖVİZ RİSKİ MATRAHI	MATRAH POZİTİFSE HESAPLANACAK DÖVİZ RİSKİ
SYT	SYT*0,02	[MAX(E, F) - SYT*0,02]	[MAX(E, F) - SYT*0,02]*0,08

**Dikkat edilecek hususlar**

- 1) İşlem hacminin, pozisyonların netleştirilmeden toplam tutarı (nosyonel tutar) üzerinden hesaplanması gerekmektedir.
- 2) Pozisyonların birbir hedge edilmesi durumunda da Tablo I ve Tablo II'nin ayrı ayrı doldurulması gerekmektedir.
- 3) Emtia pariteleri için sadece işlemin döviz ayağı için risk hesaplaması gerekmektedir.
- 4) Döviz riski matrahı hesaplanırken fomülde toplam kısa pozisyonların (net açık kısa pozisyon) mutlak değeri alınacak ve “F” pozitif olarak dikkate alınacaktır.”